

Medexpress, 2020-02-01 18:00

Brexit a dostęp do świadczeń zdrowotnych

Fot. Getty Images/iStockphoto

Wielka Brytania opuściła Unię Europejską 31 stycznia 2020 r. Rozpoczął się okres przejściowy, który potrwa do 31 grudnia 2020 roku. W tym czasie obowiązywać będą te same co do tej pory przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

W okresie przejściowym obywatele państw członkowskich UE na terytorium Wielkiej Brytanii, jak i obywatele Wielkiej Brytanii na terytorium Unii Europejskiej (w tym również w Polsce) zachowują uprawnienia do świadczeń zdrowotnych wynikające z unijnych przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Dotyczy to:

- turystów
- osób odwiedzających rodziny zamieszkałe w Polsce lub w UK
- pracowników i osób samozatrudnionych
- bezrobotnych
- emerytów i rencistów
- osób ubiegających się o przyznanie emerytury/renty

- uczniów i studentów
- oraz członków rodziny osób ubezpieczonych.

W okresie przejściowym mamy prawo posługiwać się tymi samymi dokumentami, co przed 1 lutego 2020 r. **uprawniamy do korzystania ze świadczeń zdrowotnych**, tj.:

- EKUZ
- formularzami S1 (lub E106, E109, E120, E121)
- dokumentem uprawniającym do planowych świadczeń zdrowotnych (S2, S3)
- dokumentami uprawniającymi do świadczeń zdrowotnych w związku z wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową (DA1 lub E123).

- jednak nie dłużej niż do dnia zakończenia okresu przejściowego (tj. do 31 grudnia 2020 roku, o ile okres ten nie zostanie przedłużony), chyba że:

1. **Dokument S2/PL, S2/UK** (zgoda na planowe leczenie w UK/w PL) został wydany przed zakończeniem okresu przejściowego, a leczenie rozpoczęło się w okresie przejściowym i zakończyło się po upływie okresu przejściowego.
2. **Wniosek o wydanie zgody na planowe leczenie** w UK/w RP został złożony przed zakończeniem okresu przejściowego, zgoda (dokument S2) została wydana w okresie przejściowym, ale leczenie mogło rozpocząć się dopiero po zakończeniu okresu przejściowego.
3. **Wniosek o wydanie zgody na planowe leczenie** w UK/w RP został złożony przed zakończeniem okresu przejściowego, ale zgoda (dokument S2) została wydana po upływie okresu przejściowego i leczenie planowe zostało rozpoczęte po zakończeniu okresu przejściowego.
4. **Leczenie na podstawie EKUZ/PL lub EKUZ/UK** rozpoczęło się w czasie pobytu w UK/w RP przed zakończeniem okresu przejściowego a zostało zakończone po upływie okresu przejściowego.
Ponadto z **opieki zdrowotnej na podstawie EKUZ** będą mogły korzystać także osoby ubezpieczone w Polsce/w UK, które w dniu zakończenia okresu przejściowego przebywają w UK/w Polsce - aż do zakończenia ich pobytu na terytorium UK/na terytorium Polski.
5. **Zgodnie z postanowieniami UW część polskich obywateli i obywateli UK oraz obywateli państw trzecich zachowa prawo do korzystania z opieki zdrowotnej na zasadach określonych w UW** (analogicznych do tych obowiązujących w systemie koordynacji zabezpieczenia społecznego) po zakończeniu okresu przejściowego, tj. między innymi:
 - Obywatele UE (RP) podlegający ustawodawstwu UK w dniu zakończenia okresu przejściowego, a także członkowie ich rodzin i osoby pozostałe przy życiu po ich śmierci, np. obywatel RP mieszkający i pracujący w UK [objęty ustawodawstwem UK na podstawie art. 11(3)(a) rozporządzenia nr 883/2004] wraz z członkami rodziny mieszkającymi w RP.
 - Obywatele UK podlegający ustawodawstwu państwa członkowskiego UE (PL) w dniu zakończenia okresu przejściowego, a także członkowie ich rodzin i osoby pozostałe przy życiu po ich śmierci, np. obywatel UK zamieszkały i zatrudniony w PL [objęty ustawodawstwem PL na podstawie art. 11(3)(a) rozporządzenia nr 883/2004].
 - Obywatele UE (RP) zamieszkujący w UK i podlegający ustawodawstwu państwa członkowskiego UE (PL) w dniu zakończenia okresu przejściowego, a także członkowie ich rodzin i osoby pozostałe przy życiu po ich śmierci, np. obywatel RP zamieszkujący w UK wraz z członkami rodziny i pobierający wyłącznie polską emeryturę [objęty ustawodawstwem UK na podstawie art. 11(3)(e) oraz podlegający przepisom art. 24 i art. 29 rozporządzenia nr 883/2004].
 - Obywatele UK zamieszkujący w państwie członkowskim UE (PL) i podlegający ustawodawstwu UK w dniu zakończenia okresu przejściowego, a także członkowie ich rodzin i osoby pozostałe przy życiu po ich śmierci, np. obywatel UK zamieszkały w RP wraz z członkami rodziny i

- pobierający wyłącznie emeryturę z UK [objęty ustawodawstwem PL na podstawie art. 11(3)(e) oraz podlegający przepisom art. 24 i art. 29 rozporządzenia podstawowego].
- Obywatele UE (RP), niewymienieni w pkt. 5.1. – 5.4, którzy w dniu zakończenia okresu przejściowego są pracownikami lub prowadzą działalność jako osoby pracujące na własny rachunek w UK i którzy podlegają ustawodawstwu państwa członkowskiego UE (PL) na podstawie tytułu II rozporządzenia nr 883/2004 lub są członkami ich rodzin bądź osobami pozostałymi przy życiu po ich śmierci, np. polski dyplomata zatrudniony w polskim konsulacie na terytorium UK, zamieszkały wraz członkami rodziny w PL i spędzający wraz z rodziną wakacje w PL [objęty ustawodawstwem PL na podstawie art. 11(3)(b) rozporządzenia nr 883/2004].
 - Obywatele UK, niewymienieni w pkt. 5.1 – 5.4, którzy w dniu zakończenia okresu przejściowego są pracownikami lub prowadzą działalność jako osoby pracujące na własny rachunek w państwie członkowskim UE (PL), którzy podlegają ustawodawstwu UK na podstawie tytułu II rozporządzenia, lub są członkami ich rodzin bądź osobami pozostałymi przy życiu po ich śmierci, np. obywatel UK, zamieszkały w UK, który normalnie wykonuje pracę najemną w UK i PL, jeśli na podstawie art. 13 rozporządzenia nr 883/2004 podlega ustawodawstwu UK.
 - Bezpaństwowcy i uchodźcy legalnie zamieszkujący w państwie członkowskim UE (PL) lub w UK, którzy znajdują się w jednej z sytuacji opisanych w pkt. 5.1. – 5.6., a także członkowie ich rodzin i osoby pozostałe przy życiu po ich śmierci, np. obywatel Pakistanu posiadający status uchodźcy w RP i mieszkający w RP wraz z członkami rodziny, w dniu zakończenia okresu przejściowego, zatrudniony w UK jako tłumacz [objęty ustawodawstwem UK na podstawie art. 13(2)(a)) rozporządzenia nr 1408/71].
 - Obywatele państw trzecich oraz członkowie ich rodzin i osoby pozostałe przy życiu po ich śmierci, którzy znajdują się w jednej z sytuacji opisanych w pkt. 5.1 – 5.6, pod warunkiem, że spełniają wymogi przewidziane w rozporządzeniu nr 859/2003, np. obywatel Indii, legalnie zamieszkały na terytorium RP i zatrudniony jako tłumacz zarówno w PL jak i w UK [objęty ustawodawstwem PL na podstawie art. 14(2)(b)(i) rozporządzenia nr 1408/71].

- którzy nieprzerwanie znajdują się w jednej z ww. sytuacji, dotyczących jednocześnie państwa członkowskiego UE (PL) i UK. W każdym z ww. przypadków UW zapewnia stosowanie zasad koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego tak długo, jak długo sytuacja pozostaje niezmienną lub jak długo dana osoba znajduje się w sytuacji dotyczącej jednocześnie PCz i UK bez przerwy. Ustalenie uprawnień do korzystania z opieki zdrowotnej i finansowania jej kosztów w oparciu o UW - według zasad określonych w przepisach o koordynacji (tj. na podstawie dokumentów: EKUZ, S1, S2, S3, DA1 lub E106, E109, E120, E121, E123) - w każdym ww. przypadku powinno odbywać się indywidualnie w oddziale wojewódzkim NFZ właściwym dla miejsca zamieszkania w Polsce lub w tym oddziale, który wystawił dokument uprawniający do korzystania z opieki zdrowotnej poza państwem zamieszkania/ubezpieczenia.

W okresie przejściowym zachowają ważność „**Poświadczenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej**”, wydane - na podstawie brytyjskich formularzy S1 (lub E106, E109, E120, E121) - przez oddziały wojewódzkie NFZ osobom ubezpieczonym w UK a zamieszkującym w Polsce (np. brytyjskim emerytom/rencistom, mieszkającym w Polsce członkom rodziny osób ubezpieczonych w UK), jednak nie dłużej niż do zakończenia okresu przejściowego, chyba że sytuacja życiowa posiadaczy poświadczeń nie ulegnie zmianie w trakcie i po zakończeniu okresu przejściowego. Każdy przypadek będzie rozpatrywany indywidualnie - na podstawie UW - przez oddziały wojewódzkie NFZ (patrz np. pkt 5.4.)

Obywatele UK mający miejsce zamieszkania w Polsce, którzy przed dniem wystąpienia UK z UE korzystali ze świadczeń opieki zdrowotnej na koszt NHS (na podstawie odpowiednich formularzy wydanych

przez tę instytucję) i które po Brexicie/po zakończeniu okresu przejściowego nie będą podlegali ustawodawstwu UK i nie będą podlegali obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu w Polsce z jednego z tytułów wymienionych w art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1373, z późn. zm.), np. z tytułu zatrudnienia lub samozatrudnienia, pobierania brytyjskiej emerytury lub renty transferowanej do Polski za pośrednictwem banku prowadzącego działalność na terytorium Polski, uzyskania statusu osoby bezrobotnej, ani nie będą podlegali obowiązkowi zgłoszenia do ubezpieczenia jako członkowie rodziny (dzieci, współmałżonkowie, krewni wstępni) na podstawie art. 67 ust. 3 lub 3a tej ustawy, będą mogli ubezpieczyć się dobrowolnie na podstawie art. 68 ww. ustawy, składając odpowiedni wniosek w oddziale wojewódzkim NFZ właściwym dla miejsca zamieszkania w Polsce. Dobrowolnie będą mogli ubezpieczyć się także obywatele UK już studiujący lub podejmujący studia na polskich uczelniach.

Polscy obywatele powracający z UK do Polski, którzy z dniem wyjścia UK z UE lub po zakończeniu okresu przejściowego utracą prawo do świadczeń zdrowotnych na podstawie ustawodawstwa UK, będą mogli korzystać z opieki zdrowotnej na terytorium Polski na zasadach określonych w ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, tj.:

1. Po uzyskaniu tytułu do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego, jednego z wymienionych w art. 66 ust. 1 tejże ustawy (np. z tytułu zatrudnienia lub samozatrudnienia, pobierania brytyjskiej emerytury lub renty transferowanej do Polski za pośrednictwem banku prowadzącego działalność na terytorium Polski, uzyskania statusu osoby bezrobotnej).
2. Osoby, które nie będą podlegały obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu w Polsce ani nie będą podlegały obowiązkowi zgłoszenia do ubezpieczenia jako członkowie rodziny (dzieci, współmałżonkowie, krewni wstępni) na podstawie art. 67 ust. 3 lub 3a tej ustawy, będą mogły ubezpieczyć się dobrowolnie na podstawie art. 68 ww. ustawy, składając odpowiedni wniosek w oddziale wojewódzkim NFZ właściwym dla miejsca zamieszkania w Polsce.
Uwaga: osoby zamierzające skorzystać z ubezpieczenia dobrowolnego w NFZ po powrocie z UK do Polski powinny wcześniej uzyskać od właściwej instytucji brytyjskiej zaświadczenie potwierdzające wcześniejsze podleganie ubezpieczeniu zdrowotnemu w tym państwie (formularz E104/UK), w celu zwolnienia z opłaty za przerwę w ubezpieczeniu w Polsce;
3. Obywatele RP powracający z UK do Polski lub obywatele RP, którzy utracili prawo do korzystania ze świadczeń zdrowotnych na koszt UK w związku z Brexitem, niepodlegający obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego lub niemogący ubezpieczyć się dobrowolnie w Polsce ze względu na niskie dochody, będą mogli skorzystać ze świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych należnych świadczeniobiorcom innym niż ubezpieczeni. Uprawnienia takie przysługują:
 - o Kobietom posiadającym obywatelstwo Polskie i miejsce zamieszkania na terytorium Polski, w okresie ciąży, porodu i połogu;
 - o Dzieciom posiadającym polskie obywatelstwo, do ukończenia przez nie 18 roku życia;
 - o Osobom spełniającym kryterium dochodowe określone w przepisach o pomocy społecznej – na podstawie decyzji wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, wydanej na podstawie art. 54 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.